

Darren H. Doherty:

“Llaurar és pitjor per al sòl que fer servir herbicides puntualment”

Agrocultura ha publicat alguns articles relacionats amb la feina d'en Doherty: Núm 46: “Generar fertilitat al secà”

Núm 51: “Aigua si plou. Disseny en línia clau (I)”

Núm 52: “Disseny en línia clau (II). Zonificació de la finca”

Núm 53: “Disseny en línia clau (i III): formació de nou sòl”.

Consulteu-los a agrocultura.org

01. Darren H. Doherty durant l'entrevista

Darren H. Doherty, australià (Bendigo, Victoria, 1967), és una de les veus més seguides pel moviment d'agricultura regenerativa. Va començar seguint en Yeomans i aplicant el seu mètode de disseny en K-Line o disseny en línia clau, però la seva iniciativa i capacitat l'han portat a explorar les diferents tècniques que s'aglutinen sota el paraigua de la regenerativa i a assessorar la gestió de finques arreu del món. Aquest estiu ha estat fent conferències a Saragossa, Menorca i Catalunya, aportant noves perspectives en relació al maneig agrari. Una magnífica oportunitat per poder parlar amb aquest expert que fa tocar de peus a terra amb un to optimista i un parlar directe i fresc.

TEXT: CHARLES-ANDRÉ DESCOMBES, ALBA GROS, ALBERT LACUNZA. IMATGES: ALBERT LACUNZA

Què ens aporta l'agricultura regenerativa que la pugui fer més interessant que la proposta d'agricultura ecològica?

Podríem dir que l'agricultura ecològica és una substituta de l'agricultura comercial i industrial. Els inputs són diferents, més segurs, però la terra encara es tracta d'una manera industrial. Només és un sistema productiu diferent, però no té més en compte les persones; l'agricultura regenerativa, en canvi, és més holística.

A més de regenerar la terra, què més hem de

regenerar?

Em sembla que hem de començar per nosaltres mateixos. La transformació més gran s'ha de realitzar en la nostra ment, perquè hem arribat a un punt en què les tècniques de producció ecològica són força madures, perquè ja portem uns cinquanta anys treballant-hi, però el que encara no sabem és com podem transformar la gent. Si només parléssim de la terra seria senzill, però no es tracta només de la terra, es tracta de les persones.

Tu parles d'economia regenerativa i del clima de la ment. Què vols dir amb aquests termes?

La primera vegada que se'm va acudir parlar d'economia regenerativa jo estava estudiant plantes i vaig començar a plantejar-me quina era la relació econòmica de la planta respecte al sòl. I vaig adonar-me que els humans ens estàvem comportant com si fóssim una planta anual, quan de fet hauríem de comportar-nos com si fóssim perennes... com un arbre! L'economia de l'arbre és una economia basada en la fotosíntesi, que acumula els seus excedents en forma de reserves com per exemple el midó. Per què nosaltres no imitem el seu comportament en relació a l'ús que fem del sòl o en relació al medi?

El clima mental té relació amb la manera com som: alguns som innovadors, alguns altres els agrada seguir ràpidament els innovadors però no seran mai els primers, a d'altres no els agraden els canvis i d'altres hi són directament recalcitrants. Per tant, cadascú de nosaltres és diferent, però molta gent no es coneix perquè no ha mirat dins seu. De la mateixa manera que cada terra té el seu clima i és una condició inherent, tu tens un clima propi que has de tenir en compte a l'hora de prendre decisions sobre com avançar o afrontar el teu projecte.

Com pot mitigar el canvi climàtic l'agricultura regenerativa?

De moltes maneres. Socialment aporta un diàleg amb el consumidor, sobre com reduir el consum i alimentar-se millor, no més! I aquesta interrelació és important, és un pont entre el productor

i el consumidor, que a través de la tria que fa quan compra pot reduir la seva petjada de carboni. D'altra banda, un objectiu principal de l'agricultura regenerativa és la fixació del carboni, ja sigui en el sòl o a través dels arbres o d'altra biomassa. També té en compte el bestiar que gestionem, alimentant-lo de pastures sota maneig holístic que els facilita una digestió més sana, amb menys alliberament de gas metà. A més els sòls de l'agricultura regenerativa i els diferents nivells de la cadena tròfica estan plens de microorganismes –alguns del sòl consumeixen metà– que augmenten la biodiversitat del sistema, un altre dels objectius de l'agricultura regenerativa. Pel que fa a la qüestió econòmica, l'agricultura regenerativa utilitza menys inputs i això significa menys consum. Però certament molts pagesos es troben a la corda fluixa, financerament parlant, i els animals, la terra o el seu propi benestar se n'acaben ressentint, fet que repercuteix en un major alliberament del carboni a l'atmosfera.

Encara creus que és possible retornar als nivells de carboni anteriors a l'era industrial?

Bé, segons els nostres càlculs tècnicament és possible, però altra vegada torno a dir que el canvi climàtic més important ha de passar dins la nostra closca. És una qüestió del clima de la nostra ment! Físicament és possible, però hem de posar-nos-hi les piles! Hi ha gent que no creu en el canvi climàtic; no passa res, en podem discutir, però ningú no pot qüestionar l'evidència que els nostres sòls ara contenen menys carboni, i aquesta és una qüestió dramàtica a tot el món.

Quins són els reptes més importants a què s'afronta ara mateix la producció agrària?

Crec que un dels problemes més greus és la dependència dels combustibles fòssils, perquè això no té futur a llarg termini: s'acabaran i ningú ho pot contradir. Les grans companyies energètiques estan investigant en tecnologies alternatives no pas perquè siguin bones empreses, sinó perquè saben que el petroli té un límit, és una qüestió econòmica. Estem preparats per deixar de dependre dels combustibles fòssils? Seguim actuant com una planta anual! De les 3000 consultes que he atès arreu del món personalment, només un pagès mexicà (amb 10.000 hectàrees) va contactar amb mi perquè estava preocupat per la seva dependència dels combustibles fòssils. Va adonar-se que utilitzava energia fòssil per bombar aigua, per a la maquinària, per a un molí que tenia i va ser conscient que d'aquí a vint anys la seva finca no podria ser igual, potser fins i tot hauria de plegar! Aquest és el repte més important ara mateix.

Organic Managers, una iniciativa australiana i catalana

Darren H. Doherty va arribar a Catalunya per presentar Organic Managers, una iniciativa d'assessorament en agricultura regenerativa impulsada per catalans i ell mateix a través del seu projecte Regrarians Platform, amb base a Austràlia. Els primers assessoraments ja s'han engegat i ara com ara una de les dificultats és aplicar les tècniques de l'agricultura regenerativa en finques on no tenen bestiar sense herbicides ni pesticides, perquè treballen amb pagesos ecològics. Han pogut comprovar que funciona molt bé en vinyes i en oliveres, però en finques de cereals o de blat de moro és difícil de no llaurar perquè apareixen problemes amb les herbes espontànies i amb la disponibilitat de nitrogen. Per tant es tornen a plantejar de llaurar: *"Si podem llaurar la terra és més fàcil perquè podem utilitzar la grada de puetes i llaurar només dos o tres centímetres"*, explica Francesc Font, component d'Organic Managers. Algunes de les seves experiències consisteixen a fer cereals amb coberta d'alfals, o blat de moro sobre veça, però reconeixen que ho han d'optimitzar. *"Tenim la certesa que podem millorar la qualitat dels sòls amb l'ajuda de la microbiologia, dels minerals i del compost o dels fems, i que l'agricultura regenerativa pot funcionar després de tres o cinc anys perquè ho hem vist a les finques d'Austràlia"*, assegura en Francesc, que va viatjar a l'altra banda del món per trepitjar i veure in situ finques gestionades segons els paràmetres de l'agricultura regenerativa.

“Hem matat tanta vida salvatge que ara hi ha més pes d'humans, pollastres i porcs que de qualsevol altre animal viu al planeta, excepte les formigues!”

Mengem massa carn o no gestionem prou bé el nostre bestiar?

No sé si mengem massa carn –probablement–, però sí que mengem massa carn de baixa qualitat. Som de naturalesa omnívora, i entenc que no tots els omnívors tendeixen a menjar la mateixa quantitat de carn, els percentatges varien segons l'espècie, i nosaltres segur que hauríem de menjar més verdures, fruites i llavors seques. Però estic convençut que al nostre paisatge li falten animals. Hem matat tanta vida salvatge que ara hi ha més pes d'humans, pollastres i porcs que de qualsevol altre animal viu al planeta, excepte les formigues! Som tres espècies omnívores, un gran error perquè consumim molta energia dins la cadena tròfica; seria millor que les espècies més abundants a les nostres granges no fossin omnívores sinó herbívores. Hem de modificar-ho per poder tenir una piràmide de la cadena tròfica correcta; ara és com un diamant: hi ha molt pes de les espècies en la zona central i massa poques a la base. Hauríem d'alimentar-nos més d'herbívors que d'omnivors perquè el que estem fent no té sentit energèticament.

Has adoptat el disseny en línia clau que va desenvolupar Yeomans, però no t'has quedat només aquí. Podríem dir que ets eclèctic?

Yeomans va agafar idees d'altres corrents i jo he fet el mateix que ell. No ens podem quedar amb el dogma i no mirar enlloc més. No et pots quedar estancat en l'agricultura regenerativa, l'ecològica o la biodinàmica. Has de ser obert: si hi ha algun mètode que et sembla que et funcionarà, adopta'l!

I com veus la permacultura?

Bé, per a mi la permacultura és un disseny idealista perquè, aplicat a la realitat, resulta molt complicat. La majoria de finques de permacultura són petites i la seva principal activitat no és la producció sinó l'educació i la divulgació per-

què s'emmiralla en el bosc i el bosc és un sistema molt complex que no genera una economia que satisfaci una persona en una societat occidental. Una gestió agroforestal, amb camps de cereals, de fruiters i horta, implicaria tenir molta gent treballant perquè cadascú té només dues mans... Són massa feines diferents, és massa! Crec que una bona aposta és un policultiu simple i de poca inversió.

Des de l'agricultura regenerativa prediqueu una gestió del sòl sense llaurar. Coneixes pagesos que se'n surtin bé en producció ecològica en aquest clima mediterrani?

Crec que un bon exemple d'agricultura regenerativa sense llaurada en aquesta part del món és Sarah Singla, que va estar un any becada per una escola d'agricultura per investigar sobre el sistema de llaurada zero. Va passar de ser una pagesa convencional a ser una pagesa en producció ecològica al cap de deu anys, però ho va fer utilitzant herbicides. Ja sé que des de la perspectiva ambiental sona de bojos però, des del meu punt de vista, llaurar és pitjor per al sòl que fer servir herbicides puntualment. En circumstàncies com les que descriu, jo utilitzaria herbicides però, és clar, aquí juga un paper determinant la subvenció. És el clima de la normativa... Un dels reptes en producció ecològica és que no pots utilitzar gaire recursos, tens les mans lligades per la normativa i no em sembla lògic. Per entendre-ho podem posar l'exemple del dièsel: no cal que pensis com funcionar sense tractor, pensa com el pots utilitzar de la manera més estratègica possible. Doncs amb l'herbicida igual: no et plantejis d'entrada de no fer-lo servir, comença plantejant-te de fer-lo servir estratègicament i si després de quinze anys encara l'estàs utilitzant, és que alguna cosa no estàs fent bé. Això és el que va fer la Sarah. De persones com la Sarah en trobem amb comptagotes, però són persones que es bolquen en el seu projecte, molt dedicades, que tenen una visió i tiren endavant. Així és un innovador.

02. Darren H. Doherty i Francesc Font.

Quins són els errors més comuns entre les persones que comencen en l'agricultura regenerativa?

Per mi està clar que és l'excés d'innovació, és a dir, fer massa coses noves al mateix temps. La gent descobreix l'agricultura regenerativa i sembla que descobreixi la vida altra vegada! (riu). Però no és tan fàcil habitualment. La innovació té un cost. Si et fixes en els negocis convencionals, veuràs que no innoven tant alhora, potser només un 5-10%, i hi ha una raó: estan portant un negoci. Innovar és molt gran però necessites unes normes i normalment els innovadors necessiten un amic o un soci que els guiï. Això té a veure amb el clima de la ment. Tu potser ets molt bo innovant però necessites algú que et controli el pressupost. Recordo un client a qui assessorava que estava innovant constantment; la seva dona s'estava tornant boja perquè no paraven de perdre diners. S'havia convertit en una mena d'addicció: ja tenia pollastres, volia incorporar porcs i després conills... Un dia em va fer la pregunta equivocada: "Si fossis jo, què faries?" Estava segur que no li agradaria la resposta: "Si fos tu, em passaria l'any avorrint-me, sense fer res. Només vull que analitzis tota la teva activitat, calcula fins al centim tots els processos que fas. Vull que facis com McDonald's". Va ser molt frustrant per a ell, però li vaig demanar que modifiqués la seva ment innovadora per a una ment innovadora del control.

“Un bon exemple d'agricultura regenerativa sense llaurada en aquesta part del món és Sarah Singla”

Vam tenir la conversa el mes de gener i el mes d'octubre em va dir que ja estava a punt per tornar a innovar a partir de l'any següent! Però tothom ha de tenir la seva recompensa, així que pots pactar: si aconseguixes fer el seguiment dels processos, després podràs innovar una miqueta més (i riu). És com treballar amb una criatura, però jo crec que és positiu.

Podriem dir que Austràlia s'ha mediterranyitzat?

Nosaltres estem al sud d'Austràlia i en relació amb la península podem dir que la majoria de cultius que tenim són els mateixos. Si Austràlia hagués estat colonitzada per espanyols o per francesos en lloc de britànics, hauria estat molt diferent. La majoria de cultius a Espanya són llenyosos perennes: oliveres i vinya són dues de les bases de l'agricultura mediterrània. Mentre que l'agricultura britànica es basa en les pastures i els animals. El cas és que les similituds climàtiques amb la Mediterrània són evidents però Austràlia té una cultura de base anglesa.

No va ser fins després de la segona Guerra Mundial que Austràlia es va obrir a persones d'altres països, principalment de Grècia i d'Itàlia perquè són països que vam ajudar a alliberar. Això va contribuir a fer-nos virar cap a una cultura més mediterrània –que és la que ens tocava– i no tan nord-atlànica. No tenim cap àrea a Austràlia que sigui de clima nord-atlàntic. Quan jo era petit –i ara en tinc 50– l'oli d'oliva ens el donaven amb una culleradeta com a una medicina i jo recordo que ens resultava horrible, tant per l'olor com pel gust. Gràcies a aquesta revolució cultural, amb l'arribada de gent d'arreu del món, ara ens encanta l'oli d'oliva! Si abans érem els que consumíem més cervesa al món, ara som els que bevem més vi! Ens estem tornant més mediterranis, malgrat que encara estem construint la nostra cultura identitària, també molt influïts per la immigració que ha arribat de l'Àsia, de països com l'Índia.

Si haguessis de realitzar un assessorament aquí, per una finca de 10 hectàrees, per on començaries?

Sincerament, no he treballat massa amb finques d'aquestes dimensions aquí. La meua experiència en el vostre país és amb finques més grans: 100-500-1000 hectàrees. I tot i així tampoc n'he assessorat tantes perquè vaig i vinc. Però si treballés assessorant finques d'aquesta mida més petita, preguntaria el mateix: què et fa feliç? Quants diners necessites ingressar cada any? I quina producció te'ls pot donar? Potser has de complementar la teva feina a pagès amb una feina a la ciutat... A vegades has de poder afrontar la realitat que

fer de pagès a temps complet amb 10 hectàrees potser és completament irreal, a menys que facis horta o fruita, que són els únics cultius que et poden donar suficients diners per viure amb una finca d'aquestes dimensions, sempre que tinguis aigua, és clar. També podries fer vinya i elaborar vi, però aleshores has de ser bo en màrqueting, i no necessàriament tens aquesta habilitat. De fet, molta de la clientela que tinc als Estats Units i al meu país combinen la feina a la finca agrària amb una altra feina a la ciutat que troben més estimulants intel·lectualment o que els permet continuar amb un ofici o amb les amistats que han tingut des de fa anys. Quants pagesos d'aquí viuen només de la seva finca de 10 hectàrees, sense fer cap altra activitat: llogar-se per passar el tractor o fer assessorament per exemple?

Crec que hi ha gent que es pressiona massa a si mateixa pensant que ha d'obtenir tots els seus ingressos de la finca i no cal, perquè pot resultar massa difícil mentre tinguem els preus de l'alimentació més barats de tota la història. Són les regles del joc. Hem de deixar de ser nens i esdevenir adults: els adults s'adonen de la realitat, s'adonen que el món no és de color de rosa com el veien quan eren adolescents. No tot anirà bé. És així! Si podem, hem de millorar la realitat que tenim, però hem d'assumir la que ens ha tocat viure.

En les xerrades que fas et mostres molt crític vers les subvencions.

No m'oposo a les subvencions. Les que estan orientades a pràctiques correctes i millors són una bona manera d'utilitzar el diner públic, ja que l'agricultura és la principal activitat a què es destina la terra i també la principal activitat abusadora del sòl. La qualitat de l'aigua, de l'aire, de la salut de les persones... està completament lligada a l'agricultura i, per tant, destinar ajudes a afavorir una agricultura millor té tot el sentit. Però subvencionar només per donar diners no és sostenible, no va enlloc i no hi estic d'acord. Ajudes per a la reconversió, per a la formació, per a l'assessorament i per capacitar la gent són una gran idea. Ara bé, donar diners només perquè sí torna la gent vaga i mediocre. La necessitat és la mare de la inventiva. ✿

Hortec som una cooperativa que produeix i distribueix fruites i verdures de conreu ecològic.

Treballem amb estima i dedicació perquè l'alimentació amb productes ecològics sigui una realitat per a tothom.

Si està interessat en oferir els nostres productes al seu establiment, contacti amb nosaltres i l'informarem.

Hortec

fruites i verdures de conreu ecològic